

Újpesti rovasírásos emlékek

Írta: Friedrich Klára

Rovasírásos emlékeink száma öröndetesen gyarapodott két darabbal. Egy kedves barátunk, Torzsa Margit hívta fel a figyelmemet az Újpesti Helytörténeti Gyűjteményben (Új neve: Neogrády László Helytörténeti Gyűjtemény, 1043 Bp. Berda József u. 48.) látható két rovasírásos cseréptöredékre. Köszönet Szöllősy Marianne helytörténeti gyűjtemény vezetőnek, aki lehetővé tette alapos megtekintésüket, fényképezésüket, valamint a tájékoztatásért, hogy a Duna újpesti szakaszának partjáról kerültek a gyűjteménybe.

A tárlóban, amelyben több más régészeti lelet mellett a két rovasémléket elhelyezték, a következő ismertető olvasható: *"A honfoglalás korában a Duna partvidékén feküdt a vezértörzs szálláshelye, Anonymus szerint 904-től itt táborozott Kurszán fejedelem. A közeli átkelőhely (a mai Káposztásmegyer és Római fürdő között) és a jó halászati lehetőségek miatt ez a terület a magyarok állandó lakóhelyévé vált."*

A kisebbik töredék kb. 2x3 cm méretű. Égetett agyagból készült szürkésfehér mázas edényből származik. A rovasírás jobbról balra halad. A jobb oldalon (G) vagy (L) betű részlete. Utána (A vagy Á) végül (M) betű látható. A töredék olvasata: GAM, LÁM, vagy LAM, ez utóbbi talán a TÁLAM szó részlete. A betűket utólag karcolták az edénybe, ezt mutatja körülöttük a máz lepattogzása.

A nagyobb cserépdarab mérete kb. 5x7 cm. Égetett agyagból készült, szürkére festett korsó töredékének látszik. A darab a korsó alsó

részből származik, a mellékelt rajz szerint. A betűk kiégetés és festés előtt kerültek a korsóra, amelynek alsó részén futott körbe a felirat. Ebből a fényképen és az ábrán látható szövegrészlet maradt meg. A szintén jobbról balra haladó szöveg latin betűkkel: SZUKIROGYAM, vagy SZUKIROGYÁM. Igen csábító, hogy itt ne vegyük figyelembe azt a hagyományt, hogy a rovásbetűk - jelen esetben az I, R, O, A, M - "arca" mutatja az írás -olvasás irányát, jobbról-balra. Ugyanis balról-jobbra viszont értelmezhető a szó olvasata: "MAGYORIKUSZ...", azaz népvénkhöz hasonló jelentést hordoz.

A korsótöredéken néhány centiméterrel feljebb, a bal oldali repedéssel kettévágva bizonytalan karcolatokat figyelhetünk meg: talán **I, J, P** és balra feljebb **R, O**. Ez utóbbi háromszögletű jel lehet **A** vagy **Á** is, de csak abban az esetben, ha más kéz karcolta be, más időben, mivel a lenti A (Á) nem ilyen. Amennyiben **O**, akkor a bal felső karcolat a **RÓ** szót jelenti. Hasonló **O**-t használ Petrovay János is Tar Mihályhoz írott levelében, bizonyára megvolt ehhez a korábbi forrása.

A bal oldalon végighúzódó repedés felett egy címerpajzs elmosódott mintázata látható, rajta sávok és valószínűleg egy madár.

A rovásjelek párhuzamai utalhatnak a két töredék korára. Ezek feldolgozása még további kutatást igényel. A párhuzamok között legfontosabb a lenti **ÍR** betűkapcsolat, amely szinte ugyanígy néz ki az ozorai avar fejedelem ezüstkorsóján. Hasonló betűk vannak többek között időrendben a ladánybenei edényen (4-5. század), a szarvasi csont tűtartón (7. század), a botnaptáron (12.-13. század), a tévesen hamisítványnak bélyegzett Margit –szigeti kövön (13.sz.), a bögözi, székelyderzsi feliratokon, a nikolsburgi ábécén (15. század), a konstantinápolyi, a rugonfalvi és dálnoki feliraton, Szamosközi István feljegyzéseiben (16. század), valamint Kájoni János ábécéjében találtam hasonló jellegű betűket. 2009-ben írt Szakács Gábor A Magyar Demokratában az 1776-ban kiadott Patakfalvi Biblia két rovásírásos oldaláról, ebben szintén van hasonlóság.

Feltételezésem szerint, amelyet a tárló magyarázó szövegére és a rovásemlék párhuzamokra alapozok, a töredékek a 9, 10. századból származnak. Megtalálási és kiállítási helyük alapján javaslom, hogy nevezzük őket **Újpesti Rovásemlékek**-nek.

Megjelent: Magyar Demokrata, 2005/8

Újpesti Helytörténeti Értesítő, 2006/Június

Friedrich K. - Szakács G.: Tászkok tetőtől a boszniai piramisokig
(2013/78.)

Friedrich Klára: Megfejtések könyve, I. (2013/179.)

Kiegészítés: 2009.